

რუსეთის ექსპანსია შავ ზღვაში

აფხაზეთში, ოჩამჩირის პორტში, რუსული საზღვაო ბაზის შექმნის შესახებ გავრცელებული ინფორმაცია კიდევ ერთხელ ადასტურებს, რომ სამხრეთ კავკასიის რეგიონული უსაფრთხოება, ეკონომიკური სტაბილურობა და საქართველოს სუვერენიტეტი სერიოზული გამოწვევის წინაშე დგას. რუსეთი ამ ექსპანსიას სტრატეგიულ საჭიროებად მიიჩნევს, განსაკუთრებით იმ ფონზე, როდესაც უკრაინის თავდასხმების შედეგად მისი საზღვაო ფლოტი შავ ზღვაში მნიშვნელოვნად დაზიანდა. თავის მხრივ, საქართველოსა და მისი დასავლელი მოკავშირეებისთვის, მოსკოვის ეს ქმედება საერთაშორისო სამართლის დარღვევას და რეგიონში გავლენის გაძლიერების მორიგ მცდელობას წარმოადგენს.

ოჩამჩირის პორტის შესაძლებლობები

ოჩამჩირე, რომელიც შავი ზღვის აღმოსავლეთ სანაპიროზე, აფხაზეთის რეგიონში მდებარეობს, ისტორიულად მცირე ზომის საპორტო ობიექტის ფუნქციას ასრულებდა. პორტი საბჭოთა კავშირის პერიოდში **აშენდა** და მეორე მსოფლიო ომის დროს ნყალქვეშა ნაგებობის სამხედრო ბაზას წარმოადგენდა. საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ, მისი სტრატეგიული მნიშვნელობა შემცირდა და პორტი ძირითადად რეგიონული საზღვაო ოპერაციებისთვის გამოიყენებოდა.

2009 წელს რუსეთმა ოჩამჩირეში საზღვაო ბაზის შექმნის გეგმები **გაასაჯაროვა**. თუმცა, ამ დროისთვის ბაზაზე მხოლოდ მცირე ზომის გემები, მათ შორის, რუსეთის ფედერალური უსაფრთხოების სამსახურის საპატრულო კატარღები იყო განთავსებული. 2017 წელს პორტში **განხორციელდა** გარკვეული ინფრასტრუქტურული ცვლილებები, რის შედეგადაც მას სანაპირო დაცვის ხომალდების მიღების შესაძლებლობა მიეცა. გარდა ამისა, 2009 წელს ჩატარებული სამუშაოების შედეგად, პორტის სიღრმე 3.8-დან 9 მეტრამდე **გაიზარდა**, ხოლო ტვირთგამტარუნარიანობამ 10 000 ტონას მიაღწია.

რუსეთ-უკრაინის ომის შემდეგ, ოჩამჩირის პორტი კვლავ რუსეთის ყურადღების ცენტრში მოექცა. 2022 წლის შემდეგ გადაღებული სატელიტური ფოტოები მიუთითებს, რომ პორტი ფართოვდება, ხოლო მის ტერიტორიაზე სამშენებლო და მინასახაპი სამუშაოები მიმდინარეობს. ბოლო პერიოდში გავრცელებული ინფორმაციით, რუსეთი ცდილობს ოჩამჩირე მრავალფუნქციურ ლოგისტიკურ ჰაბად აქციოს, რომელიც მის სამხედრო და კომერციულ ინტერესებს მოემსახურება.

რუსეთის სტრატეგიული მიზნები

მას შემდეგ, რაც უკრაინულმა ძალებმა ყირიმში რუსეთის საზღვაო პოზიციებს სერიოზული ზიანი მიაყენეს, მოსკოვი ალტერნატიული საზღვაო პორტის ძიებაშია. შავი ზღვა კვლავ ერთ-ერთ ყველაზე სადავო საზღვაო ზონად რჩება. ამ კონტექსტში, ოჩამჩირეში პოზიციების განმტკიცების რუსული სტრატეგია შეესაბამება მის უფრო ფართო მიზანს - შავი ზღვის რეგიონში ნატოს მზარდი ინტერესის ფონზე, გააძლიეროს საკუთარი გავლენა რეგიონში.

1. სამხედრო მნიშვნელობა: ოჩამჩირე, როგორც ყირიმის ალტერნატივა?

სატელიტური ფოტოების ანალიზი მიუთითებს, რომ პორტში სამშენებლო საქმიანობა აქტიურად მიმდინარეობს, რაც მის ინფრასტრუქტურულ განვითარებას და უფრო დიდი ხომალდების მიღების შესაძლებლობას ქმნის. მიუხედავად იმისა, რომ ამჟამად ოჩამჩირის ბაზას მთავარი სამხედრო გემების მიღების შესაძლებლობა არ აქვს, პორტის მოდერნიზაციის მიმდინარე პროცესები ცხადყოფს რუსეთის ამბიციას და სტრატეგიულ მიზანს - მისი გარდაქმნა ლოგისტიკურ და სანავის შევსების ჰაბად.

2. სანქციებისთვის თავის არიდება და სავაჭრო კავშირები

გარდა სამხედრო ფუნქციისა, ოჩამჩირე კრიტიკულ ჰაბს წარმოადგენს დასავლური სანქციებისთვის თავის არიდების მიზნით. მას შემდეგ, რაც აშშ-მ და ევროკავშირმა რუსულ ექსპორტზე მკაცრი შეზღუდვები დაანესეს, მოსკოვი ცდილობს ალტერნატიული სავაჭრო მარშრუტების მოძიებას. ამისათვის იგი აფხაზეთის სატრანზიტო პოტენციალს და თურქეთთან ეკონომიკური კავშირების გაძლიერებას იყენებს.

⚓ **თურქეთის დაბალანსების სტრატეგია:** მიუხედავად იმისა, რომ თურქეთი ნატო-ს წევრია, მან რუსეთთან ეკონომიკური კავშირების შენარჩუნება მოახერხა. მოქმედი ოჩამჩირის პორტი, თურქეთის შუამავლობით, შესაძლოა გამოყენებულ იქნას სანქცირებული საქონლის ტრანსპორტირების ალტერნატიული მარშრუტისთვის.

⚓ **ენერგეტიკული რესურსების ექსპორტი:** ევროკავშირის მიერ რუსულ ნავთობზე დაწესებული შეზღუდვების გათვალისწინებით, აფხაზეთის გავლით შექმნილი მარშრუტი ტვირთბრუნვის ალტერნატიულ შესაძლებლობას ქმნის, რაც მოსკოვს სანქციების ეფექტის შემცირების საშუალებას აძლევს.

საქართველოს სტრატეგიული დილემა

1. გავლენა საქართველოს შავი ზღვის უსაფრთხოებაზე

საქართველოსთვის, მისი სუვერენული ტერიტორიიდან ახლო მანძილზე რუსული საზღვაო ბაზის არსებობა, პირდაპირ საფრთხეს წარმოადგენს. ეს კიდევ უფრო გააძლიერებს მოსკოვის გავლენას აფხაზეთში, რომელიც 2008 წლის ომის შემდეგ რუსეთის ეფექტურ კონტროლს ექვემდებარება.

⚓ **ნატო-ს პოტენციური პასუხი:** შავ ზღვაში ნატოს გავლენის ზრდის ფონზე, ოჩამჩირეში რუსული ბაზის არსებობა რეგიონში სამხედრო კონფრონტაციის რისკს მნიშვნელოვნად ზრდის.

⚓ **გავლენა საქართველოს სამხედრო სტრატეგიაზე:** საქართველო, რომელიც მიისწრაფვის ნატოში გაწევრიანებისკენ, რუსეთის ექსპანსიის ფონზე, ტერიტორიული წყლების დაცვის ახალი გამოწვევების წინაშე დგას.

2. ეკონომიკური რისკები: შუა დერეფანი და ანაკლია

⚓ **საქართველოს შუა დერეფნის ინიციატივა,** რომელიც ევროპასა და ცენტრალურ აზიას შორის ალტერნატიული სავაჭრო მარშრუტის შექმნას ისახავს მიზნად, შესაძლოა სერიოზული გამოწვევების წინაშე დადგეს. რუსეთის საზღვაო გავლენის გაფართოებამ შეიძლება დააფრთხოს პოტენციური ინვესტორები და გადამზიდავი კომპანიები.

⚓ **ანაკლიის ღრმანყოფანი პორტის პროექტი,** რომელიც საქართველოს, როგორც სავაჭრო ჰაბის, სტრატეგიული მნიშვნელობის გაზრდას ემსახურებოდა, ამჟამად გაურკვეველ ეტაპზეა. დასავლელი ინვესტორების თავშეკავებისა და პასიურობის ფონზე, პორტი შესაძლოა რუსეთის მილიტარიზაციის რისკის წინაშე აღმოჩნდეს.

პოლიტიკის რეკომენდაციები

1. დიპლომატიური ძალისხმევის გაძლიერება

⚓ საქართველომ ნატოსა და ევროკავშირთან დიპლომატიური ურთიერთობები უნდა გააძლიეროს და რუსეთის სამხედრო ექსპანსიის წინააღმდეგ უფრო მკაფიო შეკავების პოლიტიკას დაუჭიროს მხარი.

⚓ თურქეთთან კავშირების გაღრმავება კრიტიკულად მნიშვნელოვანია, რათა შეიზღუდოს აფხაზეთის გავლით რუსეთის სავაჭრო მარშრუტების ფუნქციონირება და შემცირდეს მოსკოვის გავლენა რეგიონში.

2. საზღვაო უსაფრთხოების გაძლიერება

- ⚓ ნატომ და აშშ-მ უნდა გააძლიერონ საზღვაო პატრულირება შავ ზღვაში, რაც ხელს შეუშლის რუსეთის სამხედრო ექსპანსიას და შეამცირებს უსაფრთხოების რისკებს.
- ⚓ საქართველომ, პოტენციური საზღვაო თავდასხმების პრევენციის მიზნით, უნდა გააძლიეროს სანაპირო თავდაცვითი სისტემები და განახორციელოს შესაბამისი ინვესტიციები.

3. ეკონომიკური კონტროლები

- ⚓ დასავლეთმა და საერთაშორისო ფინანსურმა ინსტიტუტებმა უნდა გაზარდონ ანაკლიის ღრმანყლოვანი პორტის დაფინანსება, რათა შეიქმნას რუსეთის მიერ კონტროლირებული შავი ზღვის მარშრუტების რეალური ალტერნატივა.
- ⚓ საქართველოსთვის ეკონომიკური იზოლაციის თავიდან ასაცილებლად, აუცილებელია შუა დერეფნის ინვესტიციებისთვის უსაფრთხოების გარანტიების გაძლიერება და რეგიონში სტაბილური საინვესტიციო გარემოს უზრუნველყოფა.

დასკვნა

რუსეთის ოჩამჩირეში ექსპანსია მხოლოდ სამხედრო მანევრს არ წარმოადგენს - ეს არის სტრატეგიული სვლა, რომელიც მნიშვნელოვან ეკონომიკურ და გეოპოლიტიკურ შედეგებს მოიცავს. მიუხედავად იმისა, რომ ოჩამჩირის პორტში ამ ეტაპზე სრულფასოვანი სამხედრო ბაზა არ ფუნქციონირებს, მისი განვითარების დინამიკა აშკარად მიუთითებს მოსკოვის მიზანზე - შავ ზღვაში ძალთა ბალანსის შეცვლა. საერთაშორისო საზოგადოებისა და რეგიონული მოთამაშეების რეაქცია, განსაკუთრებით ნატოს, ევროკავშირის და საქართველოს მოკავშირეების პოზიცია, გადამწყვეტ როლს ითამაშებს რეგიონში სტაბილურობისა და უსაფრთხოების უზრუნველყოფაში.